דאי הוה ידע דמית, מן לאלתר הוה גמר ויהיב גיטא מ"ש מההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מעברא, אמר להו "חזו דאתאי חזו דאתאי" ואמר שמואל לא שמיה מתייא. אמאי והא מינס אניס? דלמא אונסא דמיגליא שאני, ומעברא מיגלי אונסיה; ולרב הונא מכדי אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא? שאני הכא דמיתפסן זכותן, והיכא דמיתפסן לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר אם אין אני נותן לך מכאן עד ל' יום תן לו שטרו הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן ור' יהודה אומר לא יתן ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי דאמר אסמכתא קניא? שאני הכא דאמר "לבטלן זכותיה", והלכתא אסמכתא קניא והוא דלא אניס והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב:

מתני' נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהיא תרומה אע"פ שאינו תרומה, שהן של בית המלך אע"פ שאינן של בית המלך. בש"א בכל נודרין

הוץ

ר"נ

דכיון דמחילה היא לית בה אסמכתא דמיד זוכה בה חבירו וכן במוסר ליד חבירו ואמר לו אם לא אעשה כך זכה במה שבידך קנה דליכא אסמכתא אלא באומר אתן או אשלם וכיולא בהן וכן דעת הרמב"ם ז"ל ואין כן דעת רש"י ז"ל בפרק הזהב (ב"מ דף מח:) גבי הא דתניא התם הנותן עירבון לחבירו ואמר לו אם אני חוזר בי אמחול לך ערבוני והלה אומר אם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך נתקיימו התנאים דברי ר' יוסי [רבי יוסי לטעמיה] דקסבר אסמכתא קניא רבי יהודה אומר דיו שיקנה כנגד ערבונו ופירש רש"י ז"ל שם לא זה יכפול ולא זה ימחול משום דאסמכתא היא אלמא אפילו במחילה שייכא אסמכתא והא נמי דמי שפרע מקצת חובו דאיתיה לעיל בסמוך מוכח הכי דודאי ההוא תנאי מתורת מחילה הוא דאי לא כהי דס"ל לרבי יוסי דאסמכתא קניא היאך יגבה זה כל השטר והלא כבר נמחל מקצת שעבודו ושוב אינו חוזר וגובה אלא ודאי מתחלה כך התנה אם לא נתתי לך השאר מכאן ועד שלשים יום לא יהא המעות אלו פרעון אלא מתנה ואפ"ה רבי יהודה אומר לא יתן אלמא אסמכתא אפילו גבי מתנה ומחילה לא קניא אלא ה"פ שאני הכא דאמר ליבטלן זכותאי כלומר שהוא מודה שאם לא בא לאותו זמן שראיותיו בטלות כלומר שהם שקר:

והלכתא אסמכתא קניא. והוא דלא אניס והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב. והוא דלא אניס כלומר אפי' דומיא דהלה בנו שאינו אונס גמור דאי אונס גמור קאמר פשיטא אלא כי האי אונסא קאמר דהא מדמינן לה לעיל למתניתין דנדרים דכי היכי דאמר במתניתין דאדעתא דחלה בנו לא הדירו הכא נמי כי אתפיס זכותיה לא עלה על דעתו שיהא בנו חולה ויבא לריב: והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב. כלומר אלים לאפקועי ממונא כגון בי דינא דרב אמי ורב אסי ושלא כדברי הרמב"ם ז"ל שהצריך סמוך ואם כדבריו היה לו לומר בב"ד מומחה והקשו הראשונים ז"ל ב"ד חשוב למה לי דהא אמר בפרק איזהו נשך (ב"מ דף סו:) דכל היכא דאמר מעכשיו ליכא משום אסמכתא וקנין סודר ע"כ כמעכשיו הוא דאי מעכשיו לא קני בתר הכי נמי לא קני דהא הדר סודר למריה וה"ל כאומר לחברו משוך פרה זו ולא תקנה לך אלא לאחר ל' יום דלא קנה כל היכא דלא קיימא בחצרו אלא היכא דא"ל מעכשיו (כתובות פב:) וכיון דכל קנין על כרחין כמעכשיו הוא ומעכשיו סגי לבטולי אסמכתא ב"ד חשוב למה לי תירץ ר"ת ז"ל דכי אמר דמעכשיו מבטל אסמכתא ה"מ כי ההיא דפרק איזהו נשך דמשכן לו בית משכן לו שדה שמסר לו שדהו אבל הכא שלא מסר ליד מי שהתנה עמו כלום צריך קנין וב"ד חשוב ולפיכך אמר הרב ז"ל שכן הדין בכולהו אסמכתות בעלמא דכל שאינו מוסר ליד חבירו אין מעכשיו מועיל בהן אלא קנין בב"ד חשוב ואין כן דעת הגאון ז"ל שכתב דהאי פיסקא ליתיה אלא במתפיס זכותיה בלחוד וכתב הרב אלפסי ז"ל בפרק גט פשוט וכדבריו נראה שאין עסק לב"ד חשוב בתנאין שבין אדם לחבירו אלא הכא דוקא קאמר משום דהאי גברא לא מדעתיה בלבד אמר דאי לא אתי לבטלן זכותי' אלא ב"ד הזקיקוהו לכך ומש"ה דוקא כי קנו מיניה ב"ד חשוב מהני אע"ג דלא אמר מעכשיו דב"ד חשוב אלים לאפקועי ממונא וכי תימא אפקועי ממונא דב"ד חשוב למה לי תיפוק לי דקנו מיניה וכל קנין מעכשיו הוא דאי השתא לא קני בתר הכי לא קני דהא הדר סודרא למריה וכדברי ר"ת ז"ל אין ודאי קושטא קאמר שמי שהקנה שדה לחבירו סתם וקנו מידו לאלתר קנה אבל כי אתני אם לא באתי לא משמע דליקני מעכשיו אלא לבתר ההוא יומא ונמלא שאינו קונה כלל אלא מש"ה סגי הכא בקנין סתמא משום דב"ד אלימי לאפקועי ממונא והוי כמעכשיו: ונמצא עכשיו פסקן של דברים דכל היכא דאיכא מעכשיו לית ביה משום אסמכתא ובמתפיס זכותא אי קנו מיניה בב"ד מהני ומעכשיו לאודיה נמי מהני ביה ולא כ"ל כן דאי משום אפקעותא דב"ד נגעו בה קנין למה ליה אלא הכא הכי קאמר והוא דקנו מיניה כלומר דלא תימא כיון דאמר לבטלן זכותיה כלומר שהוא מודה שאם לא בא לאותו זמן ראיותיו בטלות לא צריך קנין משום דהודאה בב"ד היא ולא בעיא קנין דליתא דאילו הודה כן בלא שום תנאי ה"נ אבל כיון שתלה בהם אין כאן הודאה גמורה הלכך אפי' אמר מעכשיו לא מהני דאפי' תימא כיון דאיכא מעכשיו ליכא אסמכתא אפי' הכי במה יקנה הלה שיבטלו זכיותיו הלכך בעי קנין כי היכי דליקני חבריה ואין ה"נ דאי אמר מעכשיו וקנו מיניה לא בעינן ב"ד חשוב דבקנין קני חבריה ובמעכשיו ליכא למיחש לאסמכתא אלא דכיון דבב"ד עסקינן אשמועינן דינא אחרינא דלכל היכא דהוי ב"ד חשוב לא צריך מעכשיו דהכי מחייב בבי דינא וכמאן דאמר בפני' דמי מעכשיו דהכא דלכיון דב"ד חשוב הוא מאי דאמר לבטלן כהודאה גמורה חשוב ליה ומאלו לפירוש זה שאין אנו צריכים כאן להפקעת ממון ולא נקטה דין זה אלא משום דזהו דבר נכון ועולה כהוגן כך נראה לי: מתני' נודרים להרגין. לליסטים ישראל שהורגים בני אדם: לחרמין. מחרימין ושוללין: ולמוכסין. להפטר מן המכס:

חוץ

רש"י

דאי הוי ידע. בשעת התנאי דמיית בתוך הזמן לאלתר(א) (גמר ויהיב) גיטא מעכשיו הלכך הוי גט ולהכי גמר בלביה למיהוי גט אבל האי אי הוה ידע דאתניס לא הוה מבטל זכותיה ולא גמר ומקני: ואמר להו שמואל לא שמיה מתייא. אע"ג דאניס, והא מינס אניס ולא ליהוי גיטא: דלמא אונסא דמיגליא שאני. ומעברא אונסא דמיגליא הוא דזימנין דלא משכחא בהאי גיסא ומבעיא ליה לאסוקי אדעתיה (ודלמא אסיק אדעתיה) ואפי' הכי לא התנה משום הכי אי מיתניס בהאי זמן אמר גמר ומקני דליהוי גט אפילו עיכבו שום אונס אבל בעלמא אי איתניס פטור: ולרב הונא. דאמר בטלן זכותיה אמאי, הא אסמכתא הוא דברים בעלמא וסמך על דעתו כסבור שהוא יכול לבא בזמנו להכי קאמר הכי, ואסמכתא לא קניא: שאני הכא. להכי קני: דאתפיס זכותיה לב"ד. דכגבוי דמי ולא הוה אסמכתא: מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו. שהניח השטר שהיה לו לבעל חוב עליו ביד נאמן ואמר לו אם איני פורע החוב מכאן עד ל' יום תן לו שטרו למלוה ויחזור ויגבה בו כל מה שכתוב בו בתחילה: ולא נתן. ולא פרע: רבי יוסי אומר יתן. השליש השטר למלוה ואע"ג דאסמכתא היא דסבור היה לפרוע באותו הזמן, קנה המלוה את השטר: אין הלכה וכו'. הא הכא אע"ג דאתפיס השטר ביד [השליש] הויא אסמכתא ולא קניא לטעמיה דרב: שאני הכא דאמר ליבטלן זכותיה. שלא יהא בהן ממש דזהו אמור תן לו שטרו: והלכתא אסמכתא קניא. ואע"ג דלא מתפיס: והוא דלא אניס. באונסא דמוכחא לאינשי כי האי דלעיל דפסקיה מעברא: והוא דקנו מיניה. שלא יחזור בו: ובב"ד חשוב. שיהא מומחה לרבים וכל הני תלת מילי בעינן בה דאי הוה חד בלא אידך לא קני אלא כולהו ג' בעינן דלא אניס וקנין ובב"ד חשוב: מתני' להרגין. שהוא הורג על עסקי ממון שאם בא להורגו יכול לדור על זה שהוא של תרומה ויאמר נדר זה עלי אם אינו של תרומה" אע"פ שאינו של תרומה כדי שלא יטלם לפי שיש חיוב מיתה לזו והנדר מותר והייינו נמי נדרי אונסין: ולחרמין. שהוא ליסטים בעלמא שאינו הורג: ולמוכסים. נוטל מכס המלך ורוצה ליטול פירותיו בע"כ: אף על פי שאינן של תרומה. יכול לידור שהן של תרומה כדי שלא יטלם ומתני' לא זו אף זו קתני: בכל נודרים. להם:

תוספות

ולרב הונא אסמכתא היא. הוה מצי למימר דס"ל לרב הונא דאסמכתא קניא אלא משום דליה לייטב רב הונא אליבא דהלכתא דל"ל פסיק בסמוך כרבי יהודה: דהא מתפיס זכותיה' וכיון דהתפסה' בבב גמר ובעל לא להסמיכו בדבר שאינו מכוון: שאני הכא דאמר ליבטלן זכותיה. פי' כפירושים ולעיל: והלכתא אסמכתא קניא וכו'. לאלתר אסמכתא דאלו אמר מעכשיו מועיל אפילו בלא קנין בב"ד חשוב כדמוכח פ' איזהו נשך (ב"מ דף סו:) ומיהו אור"י דע"כ הכא מיירי דלאמר מעכשיו מדלאמר דקנו

פי' הרא"ש

דאי הוה ידע דמיית לאלתר הוה יהיב גיטא. דעיקר כוונת שגט הוא לא להלוה מעיגון על שלא תזקק ליבם: שאני מעברא דאונסא דשכיח הוא. ושכבו כהר דמתניתין הייתו שגדל הנהר מספסקת שלגים ואף

[illegible]

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה דאי הוה וכו' לאלתר הוי יהיב גיטא:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמד סעיף א:

לו ב מיי' פי"א מהל' מכירה הל' ב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רז סעיף ט וסימן רח סעיף ב:

לז ג מיי' שם הל' יג סמג שם טור ש"ע שם סימן רז סעיף ט וסי' רח סעי' טו:

לח ד מיי' שם הל' ה סמג שם טור ש"ע ח"מ סימן רז סעיף ה:

לט ה מיי' שם הלכה יג יד סמג שם טור ש"ע ח"מ שם וסי' רו סעיף טו:

מ ו מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה א ופ"ד מהלכות נדרים הלכה א סמג לאוין רמב טור ש"ע יו"ד סימן רלב סעיף יד: